

1 вересня 2016 р.

Тема уроку. ЩОБ У СЕРЦІ ЖИЛА БАТЬКІВЩИНА. УКРАЇНА – НЕЗАЛЕЖНА ДЕРЖАВА 25 РОКІВ.

Мета уроку. Узагальнювати та розширювати знання учнів про Україну, її символи та столицю.

Розвивати уяву, увагу, спостережливість, пам'ять.

Виховувати патріотичні почуття, любов до рідного краю.

Обладнання. Ілюстрації, карта, записи на дошці.

Хід уроку

1. Організація класу

- Пролунав шкільний дзвінок,
Нас покликав на урок,
Тут на нас чекає справа –
Одна подорож цікава.

2. Повідомлення теми та мети уроку

- Сьогодні ми поговоримо про нашу рідну землю, землю, на якій ми на родилися та живемо. Вона велика і прекрасна. Спробуйте уявити: ласкаво світить сонечко, наливаються соком яблука, вітерець грайливо пестить ніжні коси плакучої верби, в блакитному небі пропливають легенькі хмари.
- А як же зветься ця земля?

Учень.

У всьому світі, кожен зна:

Є Батьківщина лиш одна.

І в нас вона одна-єдина –

Це наша славна Україна.

Не забувай, що ти дитина

Землі, що зветься Україна.

- Куди ми помандруємо?

- Сьогодні ми здійснимо уявну подорож Україною, більше дізнаємося про рідну землю і навіть потрапимо у минулі часи. Заглянувши в різні куточки країни, зробимо кілька зупинок.

Маршрут подорожі (на дошці)

1. Україна – незалежна держава.
2. Київ – столиця України.
3. Сторінки історії.
4. Державні символи України.
5. Народні символи українців.
6. Україна у віршах і піснях.

3. Робота над темою уроку

Перша зупинка. (робота з картою)

Україна – одна з найбільших держав у Європі. В енциклопедії сказано: «Україна – держава у Східній Європі, територія якої простягається із заходу на схід на 1316 км. На її території проживає 48 млн людей». Україна має багато сусідів, зокрема Польщу, Словаччину, Угорщину, Румунію, Молдову, Білорусь, Росію і Туреччину. Наша Україна – незалежна держава.

Як ви розумієте слово *незалежна*?

Східну Україну називають степовою Україною, адже вона розлягається великим степом, що доходить до самого Чорного моря.

На заході України розкинулися гори Карпати. Саме там можна побачити полонини, швидкі гірські річки та зелені ліси.

Середню частину України часто називають Наддніпрянщиною, бо вона розляглася понад правим і лівим берегом Дніпра. Дніпро – це найбільша річка України, що несе свої води до Чорного моря.

Друга зупинка.

- Яке велике місто розташоване на берегах Дніпра?
- Так, тут бо обидва боки розташоване одне з найбільших і найкращих міст не лише України, а й усієї Європи – місто Київ.

Учень.

Дніпро широкий, пісня солов'їна,
На каштанах голуба роса...
Рідний Київ – серце України,
Наша слава, гордість і краса.

- Чому у вірші сказано, що Київ – серце України?
- Так, Київ не лише найбільше, але й найголовніше місто країни – це наша столиця. Тут розташовані найважливіші державні органи, працюють Президент, Верховна Рада та Уряд України.
- Як називають центральну вулицю Києва?
- Яке дерево є символом міста?

Третя зупинка.

Історія нашої Батьківщини сягає глибинних віків. Але сьогодні ми заглянемо не так далеко: у часи Київської Русі – могутньої та славної держави. З літописних джерел відомі імена її правителів: князя Олега, Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха. Усі вони дуже багато зробили для того, щоб держава стала ще міцнішою, кращою. Він залишив для своїх дітей «Повчання», у якому зазначав, як потрібно жити, працювати, поводитися поміж людей.

Згадуючи історію, хіба можна забути про козаків. Слово козак означає вільна людина. Хто такі козаки? На долю козаків випала велика і тяжка праця обороняти рідну землю від турків та татар. Вони звільняли бранців, зазнавали перших ударів ворогів.

Четверта зупинка.

(під час розповідання легенди потрібні трое учнів-помічників, які символізують трьох синів, у руках тримають тризуб, прапор, нотку)

Колись давно жила жінка, мала трьох синів. Росли вони чесними, сміливими. Подорослішавши, вирішили піти у світ.

Старшому синові мати дала на згадку про рідний край золоту корону з трьома промінцями, щоб і в далекому краї вона його зігрівала. Минув час, і завдяки своєму розуму старший син став великим князем, адже корона, яку дала мати, зігрівала людей і вела їх уперед. Дали йому ім'я Герб, а знак, що дала мати, назвали Тризубом.

Герб – ключ до історії держави. Герби зображують на знаменах, медалях, монетах, печатках. Золотий тризуб на блакитному тлі – символ влади. Він зустрічається ще з часів Київської Русі.

Середньому синові мати дала в дорогу синьо-жовтий плащ. Своїми гарними справами прославив він свою матір, отримав ім'я Прапор.

Жовтий колір на прапорі – це колір жовтогарячого сонця, колір пшеничної ниви, хліба, зерна. Це символ достатку.

Синій колір – це колір води, колір ясного, чистого неба. Це символ миру.

У давні часи прапороносцями призначали найсильніших воїнів, які мали охороняти прапор. Якщо прапор падав, зникав з очей під час бою, то це означало поразку.

А що ж третій молодший брат? Там де він був, завжди лунала пісня. Адже мати подарувала йому чарівний голос. Третій син отримав ім'я Гімн.

З давніх-давен люди в урочистих обставинах виконували хвалебні пісні, які з часом почали називати гімнами.

Національний гімн – це урочиста пісня, символ нашої держави, яку понад 100 років тому написали поет Павло Чубинський та композитор Михайло Вербицький.

- Де ми можемо почути Державний Гімн?

- Як слухають Державний Гімн?

- Про які символи ми щойно говорили?

Їх називають державними, тому що вони закріплені в головному законі України – Конституції. А саме у ст.. 20, де зазначено, що...»Державними символами України є...

- Державний (ПРАПОР) України;

- Державний (ГЕРБ) України;

- Державний (ГІМН) України».

П'ята зупинка.

Кожен народ має свої святині, свої символи – рослини, тварини, без яких не можна уявити цю державу. Але на відміну від державних, народні символи не записано у Конституції, вони живуть у серці та пам'яті народу. Наприклад, Японію не можна уявити без квітучої гілочки вишні; Росію – без білої берізки під вікном. Є такі символи і в Україні.

- Відгадайте загадку:

У вінку зеленолистім,

У червоному намисті

Видивляється у воду

На свою хорошу вроду. (Калина)

- Правильно. Не було раніше такої хати, біля якої вона не росла б. дівчата цвітом калини прикрашали коси. Достиглі кетяги калини розвішували попід стріхами. У народі кажуть: «Червона калина від ста хвороб лікує»,

Калина – символ рідної землі, батьківської хати. Її дбайливо охороняли та доглядали. Дітям казали: «Не ламайте калину, адже накличете мороз», на думку наших пращурів, якщо хтось викорчує калину на своєму подвір'ї, то не побачить щастя в житті.

- Ще одним символом України є верба. Важко уявити землю без верби. Росте вона понад річками, озерами, ставками, біля криниць.

У народі верба символізує жіночу долю, задуму, смуток.

Люди кажуть: «Без верби і калини нема України»

Учень:

Верба – одвічний символ України,

Також калина – культова рослина.

Символізують вірність, рідний край,

Любов безмежну, ніби небокрай.

Фізкультхвилинка

Україна, (розводять руки в сторони)

Рідний край, (піднімають руки догори)

Поле, річка, (повороти тулуба)

Синій гай. (присідання)

Любо стежкою іти (ходьба)

Тут живемо я і ти! (беруть одне одного за руки)

Шоста зупинка.

- А зараз послухайте вір Анатолія Бакая «Солов'їна пісня». Чи можна забувати про Батьківщину? Що трапиться з тим, хто все ж таки забуде про неї?

Одна Батьківщина, і двох не буває,

Місця, де родилися, завжди святі.

Хто рідну оселю свою забуває,
Той долі не знайде в житті.
Чи можна забути ту пісню, що мати
Співала малому, коли засинав?
Чи можна забути ту стежку до хати,
Що босим колись протоптав?
У рідному краї і серце співає,
Лелеки здалека нам весни несуть.
У рідному краї і небо безкрає,
Потоки, потоки, мов струни течуть.
Тут кожна травинка і кожна билинка
Вигойдують мрії на теплих вітрах.
Під вікнами мальви, в саду материнка,
Оспівані щедро в піснях.
Тут мамина пісня лунає і нині,
Її підхопили поля і гаї,
Її вечорами по всій Україні
Співають в садах солов'ї.
Одна Батьківщина і більш не буває.
Місця, де родилися, завжди святі.
Хто рідну оселю свою забуває,
Той долі не знайде в житті.

- Чому людина, яка забула Батьківщину, не знайде щастя і долі?

Учень:

Є в центрі Європи чудова країна,
Сягає корінням у сиві часи.
І це – незалежна моя Україна!
Тут гори Карпати, степи і ліси.

Учень:

Україно, моя Україно!
Доля в тебе була не проста.
Та для мене ти в світі єдина,
Матір рідна, пречиста й свята!
Хоч життя – не стежина у полі,
І буває нелегко в путі.
Ми з тобою пов'язуєм долі,
До кінця будем разом в житті.

4. Закріплення знань, умінь та навичок

- А зараз ми перевіримо, як добре ви знаєте країну, в якій живете. Вашій увазі пропонується вікторина «Люби, вивчай свій рідний край».
- Як називається наша Батьківщина?
- Яке найважливіше місто України?
- Герб України.

- Дерево – народний символ.
- Як називається урочиста пісня, що є символом держави?
- Найвища гора України.
- Грошова одиниця України.
- Колір прапора України.
- Найбільша річка України.
- Кущ – символ рідного краю.
- Як називається головна вулиця міста Києва?
- Кого з правителів Київської Русі запам'ятали?
- Хто обороняв рідну землю від турків і татар?

5. Підсумок уроку.

- Дорогі діти! Не забувайте, що ви – діти землі, яка зветься Україною. Любіть свою Батьківщину. Вона у нас єдина.

Учень:

Усе мені тут рідне: і поля, й джерельця.

Я міцно на своїй землі стою.

Тепло своїх долонь і розуму, і серця

Я Україні милій віддаю!